

ראובן קנדה ז"ל (ליום השבעה למותו)

לא רבות ניתן לנו לומר עליו.

הוא הלך מעמנו ורישום חייו נשאר איתנו חי. מוזרה היתה הופעתו בתוכנו. אחד מפליטי חרב הנאצים – כפליט הגיע אלינו וכפליט חי בתוכנו 6 שנים ולמעלה מזה. חבלי הסתגלותו לארץ, להווי, לחיי עבודה, לשפה – כל זה היה מלווה סבל נפשי וגופני כאחד. כי האדם בא אלינו והוא בגיל העמידה. את אונתו תרם בתנופה יד רחבה לתרבות אדם ולתרבות העם שבתוכו חי – אותו העם אשר הקיא אותו ופלטתו והפך אותו לבן בלי ארץ, בן לי עם ובן בלי שם. וכאן בתוכנו התלבט ועשה כמיטב יכולתו למען האחזותו ולמען הקלטו בחיי החברה, בחיי העבודה, בתרבות השפה וההווי החדשים. ואם ניתן לו הדבר ביסורים ובמכאובים ובמידה מצערת – ואם התהלך עמנו כפליט וכסמל הגולה הדוויה והנאבקות – הן לא בו האשם.

אנו ידענו מה רבים היו המאמצים, שהשקיע ראובן בכל צעד של חייו איתנו. ידענו והכרנו כיצד דמתה שמחתו לשמחת ילד על רכישת כל מילה נוספת, כל ניב נוסף בביטוי ובהיגוי.

מאחורי בת הצחוק שריחפה על שפתותיו לא קשה היה להבחין בצער ובסבל של אדם שמלאכתו וכוחו בביטוי מילולי – שנדון לאילמות. והוא לא התאונן... בשקט ובצניעות נשא את אשר הטילו עליו חיי יהודי, שביתו בגולה חרב עליו וביתו בארצו עדיין זר לו. נחבא אל הכלים היה בתוכנו. ובחומרות של חיי עמל נשא עד יומו האחרון.

כסמל בא אלינו, חייו איתנו – כך גם הליכתו: פתאום לפתע – עוד הוא יחד עם כל הציבור במילוי חובתו במלחמה על הארבה – כאחד הצעירים, כאחד מן הכלל – והלב, שזה מזמן נפגע ונסדק, עמד מדפוק...

יהי זיכרו ברוך וימתקו לו רגבי אדמתנו.

יעקב שורצמן